РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 5 (34)

Вересень – жовтень 2020 р.

DOI 10.53672/ej.5.2020

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.5.2020

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2020, № 5 (34)

вересень – жовтень 2020 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.5.2020[1]
ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2020. — № 5 (34) (вересень – жовтень 2020). — 56 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2020
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2020

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 10

1.1. Проблемні аспекти застосування поліграфа *10*

Вісім ключових постанов Верховного Суду щодо проведення судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа атестованими судовими експертами психологами у 2020 році 10

Вісім ключових постанов Верховного Суду щодо проведення судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа атестованими судовими експертами психологами у 2020 році 13

1.2. Судово-психологічна експертиза *16*

Чотири ключові постанови Верховного Суду щодо встановлення розміру відшкодування моральної шкоди атестованими судовими експертами психологами 16

Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Юридична психологія : підручник. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 596 с. . 19

1.3. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *21*

Білик Т. Медіація у професійній діяльності юриста 21

Чотири ключові постанови Верховного Суду щодо встановлення розміру відшкодування моральної шкоди атестованими судовими експертами психологами 23

Європейський суд з прав людини. Європейський суд з прав людини проти державної монополії на проведення судово-психіатричних експертиз (справа «Анатолій Руденко проти України» від 17.04.2014) 26

Вісім ключових постанов Верховного Суду щодо проведення судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа атестованими судовими експертами психологами у 2020 році 29

Міністерство юстиції України. 23 жовтня 2020 року Міністерство юстиції України винесло на публічне громадське обговорення проєкт Закону України «Про судово-експертну діяльність» 32

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 36

Регулювання судово-експертної діяльності в Україні. Всеукраїнське Інтернет-опитування: пропозиція висловити думку 36

01 жовтня 2020 року відбулась робоча зустріч наукових видань з питань правового значення, компетенції та розвитку судово-психологічної експертизи в Україні 36

Судово - психологічна експертиза: науково-методичні рекомендації Міністерства юстиції України 37

В Національній школі суддів завершується робота щодо розробки навчального тренінгового курсу для суддів «Судово-психологічна експертиза у цивільному процесі» 37

Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса та його керівники отримали найвищі оцінки якості судово-експертної діяльності серед усіх державних експертних установ в Україні в 2020 році з боку глави держави 37

19 жовтня 2020 року в Україні відбудеться важлива подія в професійній діяльності «недержавних» судових експертів - Всеукраїнська науково-практична конференція - дискусія «Місце недержавної судової експертизи у забезпеченні судочинства України» 38

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 41

EyeDetect у попередньому відборі кадрів миротворчої організації UNSPIA 41

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 44

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 47

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 50

ВИХІДНІ ДАНІ 56

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» належить до реферативно-наукових видань. Оригінальні дослідження ми оприлюднюємо вперше, а найцікавіші праці, що вже вийшли в інших виданнях, подаємо як реферати: стислий виклад змісту, анотацію та бібліографічний опис першоджерела за ДСТУ 8302:2015. Реферат не замінює оригіналу — він допомагає знайти саме те дослідження, яке потрібне вам сьогодні.[1]

Вітаємо, колеги! Перед вами номер 2020, № 5 (34) за вересень–жовтень 2020 року. Тут 9 матеріалів для тих, кого цікавлять нормативне регулювання експертизи, правові позиції Верховного Суду, моральна шкода, і для тих, хто тільки обирає свій шлях у юридичній психології.

> *Чи знали ви? Німецький психолог Вільям Штерн уже 1902 року провів експериментальні дослідження точності свідчень. У 1903–1908 роках він редагував перший спеціалізований журнал цієї галузі — «Beiträge zur Psychologie der Aussage» («Матеріали з психології свідчень»).*[2]

Радимо почати з матеріалу «Чотири ключові постанови Верховного Суду щодо встановлення розміру відшкодування моральної шкоди атестованими судовими експертами психологами», який читачі обирають найчастіше. Можливо, саме ваше дослідження стане наступною сторінкою в історії судової експертизи. Редакція відкрита для статей науковців і практиків.

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documenta-

tion. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Manzanero A. L. Hitos de la historia de la psicología del testimonio en la escena internacional. Boletín de Psicología, № 100 (2010). URL: https://www.uv.es/seoane/boletin/previos/N100-6.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Вісім ключових постанов Верховного Суду щодо проведення судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа атестованими судовими експертами психологами у 2020 році[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 28.09.2020

Анотація. Редакція журналу добрала вісім постанов Верховного Суду, переважно 2020 р., у яких оцінено висновки судово-психологічних експертиз і досліджень із застосуванням поліграфа, і на їх основі запропонувала практичні алгоритми дій для учасників цивільного та кримінального судочинства. Добірку обґрунтовано тим, що висновки Верховного Суду щодо застосування норм права є обов'язковими (ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»), а висновок експерта є засобом доказування в цивільному процесі (ст. 76 ЦПК) і процесуальним джерелом доказів у кримінальному (ч. 2 ст. 84 КПК). Постанови згруповано в три розділи. Перший присвячено підставам і особливостям експертизи: Касаційний цивільний суд у справі № 299/1523/16-ц погодився, що опитування на поліграфі в межах психологічної експертизи дає лише орієнтовну інформацію про ймовірність, повноту й походження повідомлених відомостей та уявлення особи про подію, а у справі № 457/906/17 нагадав критерії оцінки висновку: достатність об'єктів, повноту відповідей, узгодженість дослідницької частини з висновком та з іншими матеріалами справи. Другий розділ містить застереження: висновок, отриманий з порушенням ст. 242 і 332 КПК, визнано недопустимим (№ 686/4267/15-к); висновок спеціаліста-поліграфолога не є доказом у розумінні ст. 84 КПК (№ 628/2370/17); дослідження особи, яку не попереджено про кримінальну відповідальність і яка не внесена до Реєстру судових експертів, не є належним і допустимим доказом (№ 475/793/17); сам лише висновок психофізіологічного опитування не доводить відсутності боргу (№ 727/6486/17). Третій розділ окреслює межі методу: КПК не передбачає перевірки показань на поліграфі (№ 621/1308/18), а психічне ставлення особи до діяння та його наслідків така експертиза не встановлює (№ 221/3264/16-к). Редакція радить поєднувати ретроспективний аналіз матеріалів справи, психодіагностику підекспертного та інструментальне тестування, щоб уникнути «капкана Брокау» і «помилки Отелло», та звіряти мету експертизи з п. 6.8 Науково-методичних рекомендацій, затверджених наказом

Мін'юсту № 53/5. Матеріал допоможе експертам, адвокатам і суддям коректно призначати й оцінювати такі експертизи.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, поліграф, психофізіологічне дослідження, Верховний Суд, допустимість доказів, оцінка висновку експерта, спеціаліст-поліграфолог, Реєстр судових експертів, перевірка показань, наказ Мін'юсту № 53/5.

Eight Key Rulings of the Supreme Court on Forensic Psychological Examination Using a Polygraph by Certified Forensic Psychologists in 2020

Abstract. Since the Supreme Court's conclusions on the application of legal norms bind public authorities and guide other courts, its rulings on polygraph-based expert evidence shape practice directly. The journal's editorial board selected eight Supreme Court rulings, mostly from 2020, that assess forensic psychological examinations and studies using a polygraph, and drew practical guidance from them for parties to civil and criminal proceedings. The first group concerns grounds and features: the Civil Cassation Court accepted that a polygraph interview within a psychological examination yields only orientation information on the probability, completeness and origin of reported information and on a person's notion of an event, and restated the criteria for assessing an expert opinion, namely sufficiency of objects, completeness of answers and consistency of the research part with the conclusions and the case file. The second group sets out reservations: an opinion obtained in breach of Articles 242 and 332 of the Criminal Procedure Code is inadmissible; a polygraph examiner acting as a specialist does not produce evidence under Article 84 CPC; a study by a person not warned of criminal liability and absent from the Register of Forensic Experts is neither relevant nor admissible; a psychophysiological interview alone cannot prove the absence of a debt. The third group shows the limits of the method: the CPC does not provide for verifying testimony with a polygraph, and such an examination cannot establish a person's mental attitude to the act and its consequences. The editors recommend combining a retrospective review of the case

file, psychodiagnostic assessment and polygraph testing to avoid the Brokaw hazard and the Othello error. The material helps experts, lawyers and judges order and evaluate such examinations properly.

Keywords: forensic psychological examination, polygraph, psychophysiological examination, Supreme Court of Ukraine, admissibility of evidence, assessment of expert opinion, polygraph examiner, Register of Forensic Experts, verification of testimony, case law.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 28.09.2020.

REFERENCES

1. Visim kliuchovykh postanov Verkhovnoho Sudu shchodo provedennia sudovo-psykholohichnoi ekspertyzy iz zastosuvanniam polihrafa atestovanymy sudovymy ekspertamy psykholohamy u 2020 rotsi [Eight Key Rulings of the Supreme Court on Forensic Psychological Examination Using a Polygraph by Certified Forensic Psychologists in 2020]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/ekspertiza-s-poligrafom/3047-visim-klyuchovikh-postanov-verkhovnogo-sudu-shchodo-provedennya-sudovo-psikhologichnoji-ekspertizi-iz-zastosuvannyam-poligrafa-atestovanimi-sudovimi-ekspertami-psikhologami-u-2020-rotsi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вісім ключових постанов Верховного Суду щодо проведення судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа атестованими судовими експертами психологами у 2020 році[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 28.09.2020

Анотація. Редакція журналу систематизувала вісім постанов Верховного Суду, які окреслюють межі використання судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа в цивільному та кримінальному судочинстві. Відправною точкою огляду є ч. 5, 6 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», за якими висновки Верховного Суду щодо застосування норм права обов'язкові

для суб'єктів владних повноважень і враховуються іншими судами, а також доказове значення висновку експерта (ч. 2 ст. 76 ЦПК, ч. 2 ст. 84 КПК України). Матеріал побудовано на постановах Касаційного цивільного та Касаційного кримінального судів, ухвалених у 2019–2020 роках (справи № 299/1523/16-ц, 457/906/17, 686/4267/15-к, 628/2370/17, 475/793/17, 727/6486/17, 621/1308/18, 221/3264/16-к); до кожної подано ключові тези та авторський «алгоритм дій» для учасників справи. Перший розділ присвячено підставам експертизи: опитування з комп'ютерним поліграфом допускається лише з метою, визначеною п. 6.8 Науково-методичних рекомендацій, затверджених наказом Мін'юсту № 53/5 (зі змінами, внесеними наказом № 1350/5 від 27.07.2015), тобто для отримання орієнтовної інформації про ступінь імовірності, повноту та джерело повідомлених відомостей. Оцінюючи такий висновок, суд перевіряє достатність об'єктів, повноту відповідей, узгодженість дослідницької частини з висновком та з іншими матеріалами справи. У другому розділі викладено застереження Суду: висновок, отриманий з порушенням ст. 242, 332 КПК, недопустимий; висновок спеціаліста-поліграфолога не є доказом у розумінні ст. 84 КПК; дослідження особи, яку не попереджено про кримінальну відповідальність і яка не внесена до Реєстру судових експертів, не є належним і допустимим доказом у розумінні ст. 76–80 ЦПК; самого лише висновку поліграфного опитування недостатньо, щоб спростувати боргове зобов'язання. Третій розділ стосується випадків, коли застосування поліграфа суперечить закону: перевірки правдивості показань і встановлення психічного ставлення особи до діяння. Редакція радить поєднувати ретроспективний аналіз матеріалів справи, психодіагностику й психофізіологічне тестування, щоб уникнути «помилки Отелло» та «капкана Брокау», і наводить процесуальне обґрунтування клопотань про таку експертизу за ЦПК і КПК України.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, поліграф, Верховний Суд, судова практика, висновок експерта, допусти-

міть доказів, атестований судовий експерт, спеціаліст-поліграфолог, цивільний процес, кримінальний процес, наказ Мін'юсту № 53/5.

Eight Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine in 2020 on Forensic Psychological Examination Using the Polygraph by Certified Forensic Expert Psychologists

Abstract. The editorial board reviews eight rulings of the Civil and Criminal Cassation Courts within the Supreme Court of Ukraine, delivered in 2019–2020, that set the limits for forensic psychological examinations involving a computer polygraph. The review starts from the binding force of the Supreme Court's legal conclusions under Article 13 of the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges" and from the evidentiary status of an expert opinion under Article 76 of the Civil Procedure Code and Article 84 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. Each ruling is summarised in key theses and followed by a practical action algorithm for the parties. Polygraph interviewing within a psychological examination is lawful only for the purposes set by the Ministry of Justice guidelines (Order No. 53/5 as amended by Order No. 1350/5 of 27 July 2015), that is, to obtain indicative information on the probability, completeness and source of a person's statements. Courts assess such opinions by checking the sufficiency of the material, the completeness of the answers and the consistency of the research part with the conclusions and other evidence. An opinion obtained in breach of Articles 242 and 332 of the Criminal Procedure Code is inadmissible; a polygraph specialist's report is not evidence; a study by a person outside the Register of Forensic Experts who was not warned of criminal liability is not proper and admissible evidence under Articles 76–80 of the Civil Procedure Code; a polygraph report alone cannot refute a debt. Verifying the truthfulness of testimony and establishing a defendant's mental attitude to the offence lie outside the lawful scope of such examinations. The editors advise combining retrospective case-file analysis, psychodiagnostics and psychophysiological testing to avoid the Othello error and the Brokaw hazard.

Keywords: forensic psychological examination, polygraph, Supreme Court of Ukraine, case law, expert opinion, admissibility of evidence, certified forensic expert, civil procedure, criminal procedure, Ministry of Justice of Ukraine.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 28.09.2020.

REFERENCES

1. Visim kliuchovykh postanov Verkhovnoho Sudu shchodo provedennia sudovo-psykholohichnoi ekspertyzy iz zastosuvanniam polihrafa atestovanymy sudovymy ekspertamy psykholohamy u 2020 rotsi [Eight Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine in 2020 on Forensic Psychological Examination Using the Polygraph by Certified Forensic Expert Psychologists]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/sudebnaya-praktika-ispolzovaniya-ekspertizy-po-poligrafu/3048-visim-klyuchovikh-postanov-verkhovnogo-sudu-shchodo-provedennya-sudovo-psikhologichnoji-ekspertizi-iz-zastosuvannyam-poligrafa-atestovanimi-sudovimi-ekspertami-psikhologami-u-2020-rotsi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Чотири ключові постанови Верховного Суду щодо встановлення розміру відшкодування моральної шкоди атестованими судовими експертами психологами[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 28.09.2020

Анотація. Чотири постанови Верховного Суду, відібрані редакцією журналу, показують, як суди оцінюють висновки судово-психологічної експертизи, коли визначають розмір відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Нагадавши про обов'язковість висновків Верховного Суду щодо застосування норм права (ч. 5, 6 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»), редакція до

кожного рішення подає ключові тези й практичний «алгоритм дій». У постанові Великої Палати від 28.02.2018 (справа № 2-1/07), присуджуючи 2 тис. грн, Суд констатував, що позивач не довів небезпечних умов утримання і не надав розрахунку розміру шкоди, хоча сам факт утримання проти волі в психіатричній лікарні визнав підставою для компенсації. Постанова від 17.09.2020 (справа № 607/13541/17) підтверджує, що розмір шкоди залежить від характеру й обсягу фізичних і душевних страждань та тривалості немайнових втрат: апеляційний суд, урахувавши глибину страждань і 22 місяці перебування позивача під слідством і судом, стягнув 200 000 грн замість мінімальних 91 806 грн, на яких наполягало ГУ НП в Тернопільській області. За постановою від 27.08.2020 (справа № 752/23814/17-ц) суди обґрунтовано не взяли до уваги експертне дослідження спеціалістів-психологів, бо його провів не атестований судовий експерт, який до того ж проаналізував лише документи позивача. Постанова від 25.08.2020 (справа № 357/14357/17) ілюструє протилежну ситуацію: висновок судової психологічної експертизи від 30.01.2019 № 9816/18-61 став однією з підстав належного обґрунтування стягнутої суми. Редакція наголошує, що таку експертизу учасник справи може замовити в атестованого Мін'юстом експерта за ст. 106 ЦПК України, а експерт має застосовувати зареєстровану Методику психологічного дослідження у справах щодо заподіяння моральних страждань особі та відшкодування моральної шкоди (реєстраційний номер 14.1.75, чинна з 18.01.2019). Для визначення розміру шкоди експертові потрібні встановлені судом вихідні дані; він не збирає матеріали з власної ініціативи й не вирішує питань права (ч. 4 ст. 69, ч. 1 ст. 243 КПК України), а якщо право позивача не порушено, підстав для відшкодування моральної шкоди немає (постанова КЦС ВС від 18.03.2020, справа № 460/2545/17).

Ключові слова: моральна шкода, розмір відшкодування, судово-психологічна експертиза, Верховний Суд, судова практика,

атестований судовий експерт, спеціаліст-психолог, моральні страждання, методика 14.1.75, стаття 106 ЦПК України.

Four Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine on Determining the Amount of Compensation for Non-Pecuniary Damage by Certified Forensic Expert Psychologists

Abstract. Courts in Ukraine increasingly rely on forensic psychological examination when they set the amount of compensation for non-pecuniary (moral) damage, and this editorial review shows how the Supreme Court treats such evidence. Four rulings are summarised, each followed by practical recommendations for claimants and experts. In the Grand Chamber ruling of 28 February 2018 (case No. 2-1/07), awarding UAH 2,000, the Court noted that the claimant had neither proved harsh conditions of confinement nor submitted a calculation of the damage, although confinement in a psychiatric hospital against one's will was itself accepted as a ground for compensation. The ruling of 17 September 2020 (case No. 607/13541/17) upheld an award of UAH 200,000 instead of the minimum of UAH 91,806 (one minimum wage per month) sought by the regional police department, since the appellate court had weighed the depth and duration of suffering and 22 months under investigation and trial. In case No. 752/23814/17-ц (27 August 2020) the courts rightly disregarded a study by psychologists who were not certified forensic experts and who had examined only the claimant's documents. In case No. 357/14357/17 (25 August 2020) a forensic psychological expert opinion served as part of the justification for the amount awarded. The editors explain that a party may commission such an examination from an expert certified by the Ministry of Justice under Article 106 of the Civil Procedure Code, that the registered methodology No. 14.1.75 (in force since 18 January 2019) must be applied, and that the expert needs initial data established by the court and may not decide legal issues. Where no right has been violated, there is no basis for compensating non-pecuniary damage.

Keywords: non-pecuniary damage, moral damage, amount of compensation, forensic psychological examination, Supreme Court of

Ukraine, case law, certified forensic expert, expert opinion, civil procedure.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 28.09.2020.

REFERENCES

1. Chotyry kliuchovi postanovy Verkhovnoho Sudu shchodo vstanovlennia rozmiru vidshkoduvannia moralnoi shkody atestovanymy sudovymy ekspertamy psykholohamy [Four Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine on Determining the Amount of Compensation for Non-Pecuniary Damage by Certified Forensic Expert Psychologists]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/sudebnaya-praktika-vozmeshcheniya-moralnogo-vreda/3049-chotiri-klyuchovi-postanovi-verkhovnogo-sudu-shchodo-vstanovlennya-rozmiru-vidshkoduvannya-moralnoji-shkodi-atestovanimi-sudovimi-ekspertami-psikhologami (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Юридична психологія : підручник. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 596 с.[1]

Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В.

Реферат · оприлюднено 06.06.2021

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Підручник Бандурки А. М., Бочарової С. П. та Землянської Е. В. «Юридична психологія» (Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002, 596 с.; видання російською мовою) реферовано в рубриці «Судово-психологічна експертиза». Автори викладають сутність і структуру теоретичних понять юридичної психології, її методи та основні етапи становлення. У книзі розкрито закономірності психології особистості стосовно сфери правового регулювання її діяльності, а також психологічні механізми діяльності суб'єктів судочинства і правозастосовної системи. Проаналізовано закономірності формування та прояву злочинної поведінки, пси-

хологічні аспекти стану особи потерпілого; окремо висвітлено цілі та методи судово-психологічної експертизи, тобто ту частину курсу, яка безпосередньо стосується підготовки судових експертів-психологів і роботи юристів, що призначають таку експертизу. Видання адресовано викладачам, курсантам, слухачам і студентам юридичних та педагогічних вишів і факультетів, а також практичним працівникам правоохоронних органів. Редакція журналу наводить бібліографічний опис підручника з посиланням на його електронну версію та резервну копію, створену online-журналом для збереження доступу до тексту в разі його зникнення з мережі.

Ключові слова: юридична психологія, підручник, психологія особистості, суб'єкти судочинства, злочинна поведінка, психологія потерпілого, судово-психологічна експертиза.

Legal Psychology: A Textbook (Kharkiv: National University of Internal Affairs Press, 2002, 596 Pp.)

Bandurka A. M., Bocharova S. P., Zemlianskaia E. V.

Abstract. This abstract presents the textbook "Legal Psychology" by A. M. Bandurka, S. P. Bocharova and E. V. Zemlianskaia, published in Russian by the National University of Internal Affairs (Kharkiv, 2002, 596 pp.) and reviewed in the journal section on forensic psychological examination. The authors set out the essence and structure of the theoretical concepts of legal psychology, its methods and the main stages of its development. The book describes regularities of personality psychology as applied to the legal regulation of human activity and the psychological mechanisms underlying the work of participants in judicial proceedings and of the law enforcement system. It analyses how criminal behaviour forms and manifests itself, examines psychological aspects of the victim's condition, and outlines the aims and methods of forensic psychological examination, which makes it relevant to the training of forensic expert psychologists and to lawyers who order such examinations. The textbook is intended for lecturers, cadets and students of law and pedagogical universities and faculties, as well as for law enforcement practitioners. The journal provides the bibliographic

Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Юридична психологія : підручник. Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 596 с.

record together with a link to the electronic version and a backup copy that preserves access to the text.

Keywords: legal psychology, textbook, personality psychology, criminal behaviour, victim psychology, participants in judicial proceedings, forensic psychological examination.

Першоджерело: Бандурка А. М., Бочарова С. П., Землянская Е. В. Юридическая психология : учебник. Харьков : Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2002. 596 с.[2] Реферат оприлюднено в журналі 06.06.2021.

REFERENCES

1. Bandurka A. M., Bocharova S. P., Zemlianskaia E. V. Yurydychna psykholohiia [Legal Psychology: A Textbook (Kharkiv: National University of Internal Affairs Press, 2002, 596 Pp.)] : pidruchnyk. Kharkiv : Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav, 2002. 596 s. : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/psikhologichna-ekspertiza/5126-bandurka-a-m-bocharova-s-p-zemlyanskaya-e-v-yuridicheskaya-psikhologiya-uchebnik-kharkov-izd-vo-nats-un-ta-vnutr-del-2002-596-s (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Bandurka A. M., Bocharova S. P., Zemlyanskaya E. V. Yuridicheskaya psikhologiya [Legal Psychology] : uchebnik. Kharkov : Izd-vo Nats. un-ta vnutr. del, 2002. 596 s. URL: https://drive.google.com/file/d/15AqsXjOVR9s7MI_qso9j7JQbXT-hH6IJ/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Медіація у професійній діяльності юриста[1]

Білик Т.

Реферат · оприлюднено 19.06.2021

Реферат. Колективний підручник «Медіація у професійній діяльності юриста» (Т. Білик та ін.; за ред. Н. Крестовської, Л. Ро-

манадзе. Одеса: Екологія, 2019. 462 с.) реферовано в рубриці «Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності». За задумом авторів, видання знайомить майбутніх фахівців і практикуючих юристів з теорією та практикою медіації як одного з найпоширеніших у світі альтернативних способів вирішення конфліктів (спорів). Підручник адресовано також медіаторам, представникам установ та організацій, які планують використовувати медіацію у своїй діяльності, здобувачам вищої освіти та всім, хто бажає ознайомитися з цим способом урегулювання спорів. Його підготував колектив науковців, сферу інтересів яких становить медіація, викладачів закладів вищої освіти, де впроваджено відповідні навчальні дисципліни, а також провідних практикуючих юристів і медіаторів. Поєднання академічного та практичного досвіду авторів визначає прикладне спрямування видання для юридичної освіти. Редакція журналу наводить бібліографічний опис, посилання на електронну версію підручника й супровідні навчальні плакати, а також резервні копії цих матеріалів, створені online-журналом для збереження доступу до них.

Ключові слова: медіація, альтернативні способи вирішення спорів, професійна діяльність юриста, медіатор, юридична освіта, підручник.

Mediation in the Professional Activity of a Lawyer: A Textbook

Bilyk T.

Abstract. The abstract introduces the collective textbook "Mediation in the Professional Activity of a Lawyer" by T. Bilyk et al., edited by N. Krestovska and L. Romanadze (Odesa: Ekolohiia, 2019, 462 pp.), reviewed in the journal section on legal and applied support of professional activity. According to its authors, the book acquaints law students and practising lawyers with the theory and practice of mediation as one of the most widespread alternative methods of resolving conflicts and disputes worldwide. It is also addressed to mediators, to representatives of institutions and organisations that intend to use mediation, to higher education students and to anyone interested in this way

of settling disputes. The textbook was prepared by a team of researchers specialising in mediation, university lecturers who teach the relevant courses, and leading practising lawyers and mediators, which gives it an applied orientation for legal education. The journal provides the bibliographic record, links to the electronic version of the textbook and to the accompanying training posters, and backup copies of these materials that preserve access to them.

Keywords: mediation, alternative dispute resolution, legal profession, mediator, legal education, textbook.

Першоджерело: Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / Т. Білик та ін. ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.[2] Реферат оприлюднено в журналі 19.06.2021.

REFERENCES

1. Bilyk T. Mediatsiia u profesiinii diialnosti yurysta [Mediation in the Professional Activity of a Lawyer: A Textbook] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5220-mediatsiya-u-profesijnij-diyalnosti-yurista-t-bilik-ta-in-za-red-n-krestovskoji-l-romanadze-odesa-ekologiya-2019-462-s-2 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Mediatsiia u profesiinii diialnosti yurysta [Mediation in the Professional Activity of a Lawyer: A Textbook] : pidruchnyk / T. Bilyk ta in. ; za red. N. Krestovskoi, L. Romanadze. Odesa : Ekolohiia, 2019. 462 s. URL: https://drive.google.com/file/d/1pdvOmpZ182vg45mYkYfsrAPzJ5oFQV8-/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Чотири ключові постанови Верховного Суду щодо встановлення розміру відшкодування моральної шкоди атестованими судовими експертами психологами[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 22.09.2020

Анотація. Огляд адресовано позивачам, адвокатам і судовим експертам-психологам, які обґрунтовують розмір компенсації моральної (немайнової) шкоди. Редакція журналу проаналізувала чотири постанови Верховного Суду й кожну супроводила ключовими тезами та порадами щодо подальших дій, нагадавши, що висновки Суду про застосування норм права обов'язкові для суб'єктів владних повноважень і враховуються іншими судами (ч. 5, 6 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Перша позиція сформульована Великою Палатою 28.02.2018 у справі № 2-1/07: утримання особи проти її волі в психіатричній лікарні негативно позначається на її психологічному стані й дає підстави для відшкодування, проте позивач не надав розрахунку розміру шкоди і отримав 2 тис. грн; за поясненням редакції, без такого розрахунку суд визначає суму на власне переконання, не спираючись на експертну думку. У справі № 607/13541/17 (постанова від 17.09.2020) Суд погодився з апеляційною інстанцією, яка з огляду на глибину й тривалість страждань та 22 місяці перебування позивача під слідством і судом присудила 200 000 грн і відхилила доводи ГУ НП в Тернопільській області про мінімальний розмір 91 806 грн. Постанова від 27.08.2020 у справі № 752/23814/17-ц засвідчує ризик звернення до спеціаліста-психолога замість атестованого судового експерта: дослідження, що ґрунтувалося лише на документах позивача, суди не взяли до уваги, а клопотання про судову психологічну експертизу позивач не заявляв. Натомість у справі № 357/14357/17 (постанова від 25.08.2020) висновок судової психологічної експертизи про порушення нормальних життєвих зв'язків позивача допоміг належно обґрунтувати стягнуту суму. Узагальнюючи практику, редакція пояснює, що експертизу на встановлення факту моральних страждань і орієнтовного розміру компенсації учасник справи замовляє самостійно за ст. 106 ЦПК України, а експерт застосовує Методику психологічного дослідження у справах щодо заподіяння моральних страждань особі та відшкодування моральної шкоди (реєстраційний номер 14.1.75). Компетенція експерта

обмежена: ступінь вини, факт злочину чи процесуальний статус учасників встановлює суд, і саме ці дані стають вихідними для експертного дослідження.

Ключові слова: відшкодування моральної шкоди, немайнова шкода, судово-психологічна експертиза, Велика Палата Верховного Суду, судова практика, атестований судовий експерт, експертне дослідження спеціаліста, компетенція експерта, стаття 106 ЦПК України.

Four Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine on Determining the Amount of Compensation for Non-Pecuniary Damage by Certified Forensic Expert Psychologists

Abstract. Claimants seeking compensation for non-pecuniary (moral) damage in Ukraine often lack a reasoned calculation of its amount, and this editorial review examines four Supreme Court rulings that clarify the role of forensic psychological examination in such cases. Each ruling is presented through its key legal positions and practical guidance for parties and experts. The Grand Chamber (28 February 2018, case No. 2-1/07) recognised that involuntary confinement in a psychiatric hospital harms a person's psychological state and warrants compensation, yet without a calculation the court fixed the amount at its own discretion. In case No. 607/13541/17 (17 September 2020) the Court endorsed an award of UAH 200,000, reached after weighing the depth and duration of suffering and 22 months under investigation and trial, and rejected the police's argument for the minimum sum. The ruling in case No. 752/23814/17-ц (27 August 2020) shows the risk of relying on a psychologist acting as a specialist rather than a certified forensic expert: a study based solely on the claimant's documents was disregarded. In case No. 357/14357/17 (25 August 2020) a forensic psychological expert opinion on the disruption of the claimant's normal life helped substantiate the award. The editors conclude that a party may commission the examination under Article 106 of the Civil Procedure Code, that the registered methodology No. 14.1.75 applies, and that the expert's competence is bounded: guilt, the fact of a crime and pro-

cedural status are established by the court and serve as initial data for the examination.

Keywords: non-pecuniary damage, compensation, forensic psychological examination, Grand Chamber of the Supreme Court, case law, certified forensic expert, expert competence, Civil Procedure Code of Ukraine.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 22.09.2020.

REFERENCES

1. Chotyry kliuchovi postanovy Verkhovnoho Sudu shchodo vstanovlennia rozmiru vidshkoduvannia moralnoi shkody atestovanymy sudovymy ekspertamy psykholohamy [Four Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine on Determining the Amount of Compensation for Non-Pecuniary Damage by Certified Forensic Expert Psychologists]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/2979-chotiri-klyuchovi-postanovi-verkhovnogo-sudu-shchodo-vstanovlennya-rozmiru-vidshkoduvannya-moralnoji-shkodi-atestovanimi-sudovimi-ekspertami-psikhologami-2 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Європейський суд з прав людини проти державної монополії на проведення судово-психіатричних експертиз (справа «Анатолій Руденко проти України» від 17.04.2014)[1]

Європейський суд з прав людини.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 24.10.2020

Реферат. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Анатолій Руденко проти України» (заява № 50264/08) від 17.04.2014 редакція журналу розглядає як аргумент на користь того, щоб поряд із державною існувала незалежна (недержавна) судова експертиза. На сайті наведено два положення рішення в українському перекладі. У п. 117 Суд нагадує, що можливість паці-

єнта отримати висновок незалежних експертів-психіатрів, закріплена також у Принципах ООН захисту осіб з психічними захворюваннями та поліпшення психіатричної допомоги, є важливою гарантією від свавілля під час вирішення питання про продовження примусового лікування (з посиланням на рішення «Х. проти Фінляндії» та «М. проти України»). У п. 119 Суд констатує, що національні органи не встановили переконливо і з необхідними процесуальними гарантіями наявність і стійкість психічного розладу, який виправдовував би поміщення заявника до Гейківської лікарні та тримання там, і визнає порушення підп. «е» п. 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Повний текст рішення розкриває обставини справи: заявника, громадського діяча та видавця з Кривого Рогу, після суперечливих висновків експертних комісій однієї психіатричної лікарні (у 2007 р. примусового лікування не рекомендовано, у 2009 і 2010 рр. діагностовано параноїдний розлад особистості) тримали в Гейківській психоневрологічній лікарні з 14.09.2011 до 26.10.2012. Суди не оцінили критично розбіжностей експертних висновків, не пояснили зміни позиції експертів, не залучили незалежної думки й не заслухали заявника особисто. ЄСПЛ також установив порушення підп. «с» п. 1, п. 3 і 4 ст. 5 Конвенції щодо попереднього ув'язнення та присудив заявникові 18 000 євро відшкодування моральної шкоди. Редакція доповнює рішення довідкою: за ч. 3 ст. 7 Закону України «Про судову експертизу» судово-психіатричні експертизи проводять виключно державні спеціалізовані установи, проте, за даними журналу, їх виконують 28 закладів комунальної власності, а державна установа одна (Український науково-дослідний інститут соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України). Матеріал корисний судовим експертам, психіатрам і адвокатам, які обґрунтовують право сторони на альтернативний експертний висновок.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, Анатолій Руденко проти України, судово-психіатрична експертиза, незалежний експерт, примусове лікування, стаття 5 Конвенції, гарантії

від свавілля, державні спеціалізовані установи, Закон України «Про судову експертизу».

The European Court of Human Rights Against the State Monopoly on Forensic Psychiatric Examinations (Anatoliy Rudenko V. Ukraine, 17 April 2014)

Yevropeiskyi sud z prav liudyny.

Abstract. The journal presents the judgment of the European Court of Human Rights in Anatoliy Rudenko v. Ukraine (application No. 50264/08, 17 April 2014) as support for a system in which independent, non-state forensic examination exists alongside state expertise. Two paragraphs are reproduced in Ukrainian translation. In paragraph 117 the Court recalls that a patient's opportunity to obtain an opinion from independent psychiatric experts, a principle also reflected in the UN Principles for the Protection of Persons with Mental Illness, is an important safeguard against arbitrariness when continued compulsory treatment is decided. In paragraph 119 it finds that the national authorities failed to establish convincingly, and with the necessary procedural safeguards, a true and persistent mental disorder justifying the applicant's confinement in the Geykivska hospital, which violated Article 5 § 1 (e) of the Convention. The full judgment shows that the applicant, a public activist and newspaper publisher, was held from September 2011 to October 2012 after conflicting reports issued by commissions of a single psychiatric hospital, and that the domestic courts neither scrutinised the discrepancies nor sought an independent opinion or heard him in person. The Court also found violations of Article 5 §§ 1 (c), 3 and 4 regarding pre-trial detention and awarded EUR 18,000 in non-pecuniary damage. The editors add that under Article 7 § 3 of the Law of Ukraine "On Forensic Examination" forensic psychiatric examinations are reserved for state institutions, whereas, according to the journal, they are in fact performed by 28 municipal facilities and only one state institute. The material is relevant to experts and lawyers who seek an alternative expert opinion.

Keywords: European Court of Human Rights, Anatoliy Rudenko v. Ukraine, forensic psychiatric examination, independent expert opinion, compulsory psychiatric treatment, Article 5 of the Convention, safeguards against arbitrariness, state forensic institutions.

Першоджерело: Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Анатолій Руденко проти України» від 17.04.2014.[2] Реферат оприлюднено в журналі 24.10.2020.

REFERENCES

1. Yevropeiskyi sud z prav liudyny. Yevropeiskyi sud z prav liudyny proty derzhavnoi monopolii na provedennia sudovo-psykhiatrychnykh ekspertyz (sprava "Anatolii Rudenko proty Ukrainy" vid 17.04.2014) [The European Court of Human Rights Against the State Monopoly on Forensic Psychiatric Examinations (Anatoliy Rudenko V. Ukraine, 17 April 2014)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/3355-evropejskij-sud-z-prav-ludini-proti-derzhavnoji-monopoliji-na-provedennya-sudovo-psikhiatrichnikh-ekspertiz-sprava-anatolij-rudenko-proti-ukrajini-vid-17-04-2014 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi "Anatolii Rudenko proty Ukrainy" vid 17.04.2014 [Judgment of the European Court of Human Rights in the Case of Anatoliy Rudenko V. Ukraine of 17.04.2014]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a10#Text (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вісім ключових постанов Верховного Суду щодо проведення судово-психологічної експертизи із застосуванням поліграфа атестованими судовими експертами психологами у 2020 році[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 27.09.2020

Анотація. Огляд допомагає адвокатам, суддям і судовим експертам вирішити, коли судово-психологічна експертиза із застосуванням поліграфа має доказове значення, а коли її результати

суд відхилить. Редакція журналу добрала вісім постанов Касаційного цивільного та Касаційного кримінального судів у складі Верховного Суду 2019–2020 років і згрупувала їх у три розділи: підстави та особливості експертизи, застереження Суду щодо використання поліграфа, ситуації, у яких його застосування суперечить законодавству. Кожну позицію супроводжують ключові тези рішення й «алгоритм дій» для сторони. Так, у справі № 299/1523/16-ц Суд нагадав, що опитування з комп'ютерним поліграфом проводять лише для отримання орієнтовної інформації (п. 6.8 Науково-методичних рекомендацій, затверджених наказом Мін'юсту від 08.10.1998 № 53/5), тому дослідження емоційного стану особи поліграфа не передбачає. У справі № 457/906/17 наведено критерії оцінки висновку: достатність об'єктів, повнота відповідей, узгодженість дослідницької частини з висновком та з іншими доказами. Постанови у справах № 686/4267/15-к, 628/2370/17 і 475/793/17 показують наслідки процесуальних порушень: недопустимість висновку, отриманого всупереч ст. 242, 332 КПК, відсутність доказової сили у висновку спеціаліста-поліграфолога, неналежність дослідження, яке виконала особа поза Реєстром судових експертів без попередження про кримінальну відповідальність. У справі № 727/6486/17 висновок поліграфного опитування визнано недостатнім для спростування боргу, а у справах № 621/1308/18 і 221/3264/16-к Суд зазначив, що закон не передбачає перевірки показань за допомогою поліграфа чи встановлення ним психічного ставлення особи до вчиненого. Редакція пропонує тристоронню модель дослідження (ретроспективний аналіз матеріалів справи за зареєстрованими методиками, психодіагностика підекспертного і психофізіологічне тестування), що зменшує ризик хибнопозитивних і хибнонегативних результатів, і подає перелік норм ЦПК та КПК України для обґрунтування клопотань про експертизу.

Ключові слова: поліграф, судово-психологічна експертиза, Верховний Суд, оцінка висновку експерта, недопустимі докази, спеціаліст-поліграфолог, Реєстр судових експертів, перевірка по-

казань, психофізіологічне тестування, клопотання про експертизу.

Eight Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine in 2020 on Forensic Psychological Examination Using the Polygraph by Certified Forensic Expert Psychologists

Abstract. Lawyers, judges and forensic experts in Ukraine need clear criteria for deciding when a forensic psychological examination with a polygraph carries evidentiary weight. This editorial review groups eight rulings of the Civil and Criminal Cassation Courts within the Supreme Court (2019–2020) into three parts: the grounds and features of such examinations, the Court's reservations about polygraph use, and situations in which its use contradicts the law. Each ruling is accompanied by its key theses and an action algorithm for the parties. The Court confirmed that polygraph interviewing serves only to obtain indicative information under paragraph 6.8 of the Ministry of Justice guidelines approved by Order No. 53/5 of 8 October 1998, so assessing a person's emotional state does not involve a polygraph. Expert opinions are assessed for the sufficiency of the material, the completeness of the answers and the consistency of the research part with the conclusions and other evidence. Other rulings show the consequences of procedural defects: inadmissibility of an opinion obtained in breach of Articles 242 and 332 of the Criminal Procedure Code, lack of evidentiary force of a polygraph specialist's report, and rejection of a study performed by a person outside the Register of Forensic Experts. A polygraph report alone was held insufficient to refute a debt, and the law provides neither for checking testimony with a polygraph nor for establishing a defendant's mental attitude to the offence. The editors propose a three-component model combining retrospective analysis of case files under registered methodologies, psychodiagnostics and psychophysiological testing to reduce false-positive and false-negative results.

Keywords: polygraph, forensic psychological examination, Supreme Court of Ukraine, evaluation of expert opinion, inadmissible

evidence, polygraph specialist, Register of Forensic Experts, psycho-physiological testing, Criminal Procedure Code of Ukraine.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 27.09.2020.

REFERENCES

1. Visim kliuchovykh postanov Verkhovnoho Sudu shchodo provedennia sudovo-psykholohichnoi ekspertyzy iz zastosuvanniam polihrafa atestovanymy sudovymy ekspertamy psykholohamy u 2020 rotsi [Eight Key Rulings of the Supreme Court of Ukraine in 2020 on Forensic Psychological Examination Using the Polygraph by Certified Forensic Expert Psychologists]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/3046-visim-klyuchovikh-postanov-verkhovnogo-sudu-shchodo-provedennya-sudovo-psikhologichnoji-ekspertizi-iz-zastosuvannyam-poligrafa-atestovanimi-sudovimi-ekspertami-psikhologami-u-2020-rotsi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

23 жовтня 2020 року Міністерство юстиції України винесло на публічне громадське обговорення проєкт Закону України «Про судово-експертну діяльність»[1]

Міністерство юстиції України.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 25.10.2020

Реферат. Міністерство юстиції України 23 жовтня 2020 року оприлюднило на своєму офіційному сайті для публічного громадського обговорення проєкт Закону України «Про судово-експертну діяльність». Законопроєкт розроблено на виконання Указу Президента України від 08.11.2019 № 837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави», який, зокрема, вимагав урегулювати питання самоврядування судових експертів, рецензування висновку судового експерта та визначення граничних строків проведення судових експертиз. Як повідомило міністерст-

во, у тексті враховано результати фахових комунікацій і анкетування, проведених Директоратом правосуддя та кримінальної юстиції під час моніторингу впровадження та аналізу ефективності законодавчих і підзаконних актів у сфері судово-експертної діяльності. Разом з основним документом на обговорення винесено проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України» щодо вдосконалення положень, пов'язаних з порядком призначення та проведення експертизи. Зауваження і пропозиції приймали на електронну адресу rule_of_law@minjust.gov.ua до 6 листопада 2020 року; редакція подає посилання на тексти обох законопроєктів. Як зазначає М. Г. Щербаковський, який проаналізував оприлюднений проєкт, документ складається з восьми розділів і 62 статей, що визначають загальні принципи, правові засади та зміст державного регулювання судово-експертної діяльності, види її суб'єктів, порядок професійної підготовки і присвоєння кваліфікації судового експерта, засади самоврядування, строки та види судових експертиз, фінансування й міжнародне співробітництво. Науковець критично оцінив низку дефініцій проєкту (судової експертизи, спеціальних знань, об'єкта і предмета експертизи) та непослідовне вживання терміна «суб'єкт проведення судової експертизи». Для судових експертів, адвокатів і науковців повідомлення має практичне значення: воно фіксує етап підготовки нової законодавчої моделі судово-експертної діяльності й відкриває можливість долучитися до її обговорення. Редакція пов'язує цю подію з власною публікацією про проєкти закону «Про судово-експертну діяльність» та складний шлях виконання Указу № 837/2019.

Ключові слова: проєкт Закону «Про судово-експертну діяльність», Міністерство юстиції України, громадське обговорення, Указ Президента № 837/2019, самоврядування судових експертів, рецензування висновку експерта, граничні строки експертиз, Кримінальний процесуальний кодекс України, реформа судової експертизи.

On 23 October 2020 the Ministry of Justice of Ukraine Submitted the Draft Law of Ukraine "on Forensic Expert Activity" for Public Consultation

Ministerstvo yustytsii Ukrainy.

Abstract. On 23 October 2020 the Ministry of Justice of Ukraine published the draft Law "On Forensic Expert Activity" on its official website for public consultation. The draft was prepared to implement Presidential Decree No. 837/2019 of 8 November 2019 on urgent reform measures, which called for regulating the self-governance of forensic experts, introducing peer review of expert opinions and setting maximum time limits for forensic examinations. According to the Ministry, the text took into account professional consultations and a questionnaire survey carried out by its Directorate of Justice and Criminal Justice while monitoring the implementation and effectiveness of legislation on forensic expert activity. A companion draft law amending the Criminal Procedure Code of Ukraine, aimed at improving the rules on ordering and conducting expert examinations, was released at the same time. Comments were accepted by e-mail until 6 November 2020, and the journal provides links to both drafts. As M. H. Shcherbakovskyi notes in his analysis, the draft consisted of eight chapters and 62 articles covering general principles and state regulation of forensic expert activity, types of its actors, professional training and qualification of forensic experts, self-governance, time limits and types of examinations, funding and international cooperation; he also criticised several definitions, including those of forensic examination and special knowledge. For forensic experts, lawyers and scholars the announcement documents a stage in shaping a new legislative model of forensic expertise in Ukraine and an opportunity to take part in its discussion. The editors link it to the journal's own analysis of the draft laws and of the difficult path towards implementing the Decree.

Keywords: draft law on forensic expert activity, Ministry of Justice of Ukraine, public consultation, Presidential Decree No. 837/2019, self-governance of forensic experts, peer review of expert

opinions, time limits for examinations, Criminal Procedure Code of Ukraine.

Першоджерело: Про судово-експертну діяльність : проєкт Закону України : оприлюднено для громад. обговорення 23.10.2020 / М-во юстиції України.[2] Реферат оприлюднено в журналі 25.10.2020.

REFERENCES

1. Ministerstvo yustytsii Ukrainy. 23 zhovtnia 2020 roku Ministerstvo yustytsii Ukrainy vyneslo na publichne hromadske obhovorennia proiekt Zakonu Ukrainy "Pro sudovo-ekspertnu diialnist" [On 23 October 2020 the Ministry of Justice of Ukraine Submitted the Draft Law of Ukraine "on Forensic Expert Activity" for Public Consultation] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 5 (34). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/3356-23-zhovtnya-2020-roku-ministerstvo-yustitsiji-ukrajini-vineslo-na-publichne-gromadske-obgovorennya-proekt-zakonu-ukrajini-pro-sudovo-ekspertnu-diyalnist (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro sudovo-ekspertnu diialnist [On Forensic Expert Activity] : proiekt Zakonu Ukrainy : opryliudneno dlia hromad. obhovorennia 23.10.2020 / M-vo yustytsii Ukrainy. URL: https://minjust.gov.ua/files/general/2020/10/23/20201023144438-63.doc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

09.09.2020

Регулювання судово-експертної діяльності в Україні. Всеукраїнське Інтернет-опитування: пропозиція висловити думку[1]

Всеукраїнська незалежна науково-дослідна експертна спілка запросила державних і недержавних судових експертів, фахівців і правників пройти Громадське всеукраїнське інтернет-опитування щодо реформи судово-експертної діяльності. Приводом став Указ Президента від 08.11.2019 № 837/2019, що доручив уряду до 31.12.2020 підготувати законопроєкти про самоврядування судових експертів, рецензування висновків і граничні строки експертиз. На думку спілки, позиція більшості недержавних експертів в обговореннях у Мін'юсті 2020 року не прозвучала; результати опитування планують обговорити на конференції.

01.10.2020

01 жовтня 2020 року відбулась робоча зустріч наукових видань з питань правового значення, компетенції та розвитку судово-психологічної експертизи в Україні[2]

1 жовтня 2020 року в редакції журналу «Право України» відбулася робоча зустріч його головного редактора О. Д. Святоцького, керуючого партнера порталу Ratio Decidendi Ю. В. Галаєвського та головного редактора журналу «Судово-психологічна експертиза...» О. А. Назарова. Обговорено розвиток судово-психологічної експертизи, напрями застосування психологічних знань у судочинстві та позиції Верховного Суду щодо оцінки висновків експертів-психологів у різних категоріях справ. Домовлено проводити заходи з підвищення кваліфікації адвокатів, зокрема про відшкодування моральної шкоди.

06.10.2020

Судово - психологічна експертиза: науково-методичні рекомендації Міністерства юстиції України[3]

Матеріал викладає розділ VI «Психологічна експертиза» Науково-методичних рекомендацій, затверджених наказом Мін'юсту від 08.10.1998 № 53/5: об'єкти експертизи (психічно здорові учасники процесу від п'яти років, матеріали справи), її завдання і методики. Описано 13 предметних видів з орієнтовними питаннями й підставами за КК, КПК і ЦК України: від аналізу комунікативної діяльності на відеозаписі слідчої дії, емоційних станів і посмертної експертизи до справ про моральну шкоду, недійсні правочини, місце проживання дитини та експертизи з поліграфом за письмовою згодою.

06.10.2020

В Національній школі суддів завершується робота щодо розробки навчального тренінгового курсу для суддів «Судово-психологічна експертиза у цивільному процесі»[4]

5 жовтня 2020 року в Національній школі суддів України відбулося онлайн-засідання робочої групи з розроблення тренінгового курсу для суддів «Судово-психологічна експертиза у цивільному процесі». Модерувала директорка курсу Ганна Савченко; до групи входять психологи Андрій Маслюк і Анжеліка Фарафонова, судовий експерт-психолог Олег Назаров та судді. Обговорено призначення експертизи, експертні питання, методики та оцінку висновку експерта-психолога в цивільному судочинстві. На наступній зустрічі курс планують доопрацювати й затвердити.

14.10.2020

Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса та його керівники отримали найвищі оцінки якості судово-експертної діяльності серед усіх державних експертних установ в Україні в 2020 році з боку глави держави[5]

Матеріал підсумовує відзнаки Харківського НДІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса у 2020 році. Указом Президента від 28.08.2020 № 366/2020 інститут отримав статус національного наукового центру і назву ННЦ «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса». Указом від 21.08.2020 № 335/2020 заступниці директора Е. Б. Сімаковій-Єфремян присвоєно звання «Заслужений діяч науки і техніки України», а указом від 08.10.2020 № 425/2020 директора О. М. Клюєва нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня.

18.10.2020

19 жовтня 2020 року в Україні відбудеться важлива подія в професійній діяльності «недержавних» судових експертів - Всеукраїнська науково-практична конференція - дискусія «Місце недержавної судової експертизи у забезпеченні судочинства України»[6]

19 жовтня 2020 року відбудеться Всеукраїнська науково-практична конференція-дискусія «Місце недержавної судової експертизи у забезпеченні судочинства України» з трансляцією на YouTube. Учасники обговорять демонополізацію судової експертизи й незалежність недержавних експертів на виконання Указу № 837/2019. За текстом, недержавні експерти виконують 26 видів експертиз за 48 спеціальностями; державних експертів понад 5000, недержавних до 520, тож спільне самоврядування на рівних організатори вважають проблемним. Наведено теми 17 доповідей.

REFERENCES

1. Rehuliuvannia sudovo-ekspertnoi diialnosti v Ukraini. Vseukrainske Internet-opytuvannia: propozytsiia vyslovyty dumku [Regulation of Forensic Expert Activity in Ukraine. An All-Ukrainian Online Survey: An Invitation to Share Your Opinion]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 9 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/2824-regulyuvannya-sudovo-ekspertnoji-diyalnosti-v-ukrajini-vseukrajinske-internet-opituvannya-propozitsiya-visloviti-dumku (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. 01 zhovtnia 2020 roku vidbulas robocha zustrich naukovykh vydan z pytan pravovoho znachennia, kompetentsii ta rozvytku sudovo-psykholohichnoi ekspertyzy v Ukraini [On 1 October 2020, a Working Meeting of Scientific Publications Was Held on the Legal Significance, Competence and Development of Forensic Psychological Examination in Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 1 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/3112-robocha-zustrich-z-pitan-pravovogo-znachennya-kompetentsiji-ta-rozvitku-sudovo-psikhologichnoji-ekspertizi-v-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Sudovo - psykholohichna ekspertyza: naukovo-metodychni rekomendatsii Ministerstva yustytsii Ukrainy [Forensic Psychological Examination: Scientific and Methodological Recommendations of the Ministry of Justice of Ukraine]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 6 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/vsi-ogoloshennya/3136-psikhologichna-ekspertiza (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. V Natsionalnii shkoli suddiv zavershuietsia robota shchodo rozrobky navchalnoho treninhovoho kursu dlia suddiv "Sudovo-psykholohichna ekspertyza u tsyvilnomu protsesi" [The National School of Judges Is Completing the Development of a Training Course for Judges "Forensic Psychological Examination in Civil Proceedings"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 6 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/3161-v-natsionalnij-shkoli-suddiv-zavershuetsya-robota-shchodo-rozrobki-navchalnogo-treningovogo-kursu-dlya-suddiv-sudovo-psikhologichna-ekspertiza-u-tsivilnomu-protsesi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Kharkivskyi naukovo-doslidnyi instytut sudovykh ekspertyz im. Zasl. prof. M. S. Bokariusa ta yoho kerivnyky otrymaly naivyshchi otsinky yakosti sudovo-ekspertnoi diialnosti sered usikh derzhavnykh ekspertnykh ustanov v Ukraini v 2020 rotsi z boku hlavy derzhavy [The Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations and Its

Heads Received the Head of State's Highest Assessment of the Quality of Forensic Expert Activity Among All State Expert Institutions in Ukraine in 2020]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 14 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/3252-kharkivskij-naukovo-doslidnij-institut-sudovikh-ekspertiz-im-zasl-prof-m-s-bokariusa-ta-jogo-kerivniki-otrimali-najvishchi-otsinki-yakosti-sudovo-ekspertnij-diyalnosti-sered-usikh-derzhavnikh-ekspertnikh-ustanov-v-ukrajini-v-2020-rotsi-z-boku-glavi-derzhavi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. 19 zhovtnia 2020 roku v Ukraini vidbudetsia vazhlyva podiia v profesiinii diialnosti "nederzhavnykh" sudovykh ekspertiv - Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia - dyskusiia "Mistse nederzhavnoi sudovoi ekspertyzy u zabezpechenni sudochynstva Ukrainy" [On 19 October 2020, an Important Event in the Professional Activity of "Non-State" Forensic Experts Will Take Place in Ukraine – The All-Ukrainian Scientific and Practical Conference-Discussion "the Place of Non-State Forensic Examination in Ensuring Justice in Ukraine"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 18 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/3277-19-zhovtnya-2020-roku-v-ukrajini-vidbudetsya-vazhliva-podiya-v-profesijnij-diyalnosti-nederzhavnikh-sudovikh-ekspertiv-vseukrajinska-naukovo-praktichna-konferentsiya-diskusiya-mistse-nederzhavnoji-sudovoji-ekspertizi-u-zabezpechenni-sudochinstva-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ

EyeDetect у попередньому відборі кадрів миротворчої організації UNSPIA

Як EyeDetect працює поза лабораторією, показує досвід українського офісу UNSPIA — Міжнародної асоціації солдатів миру. З 1995 року ця організація за підтримки служб ООН допомагає структурам ООН та іноземним партнерам у питаннях міжнародної безпеки, миротворчості, розмінування й гуманітарної допомоги.

Офіс UNSPIA в Україні мав труднощі з перевіркою особи та минулого кандидатів на роботу: дехто подавав підроблені документи й посвідчення, а окремих працівників підозрювали в крадіжці конфіденційної інформації. Доти попередній відбір зводився до аналітичних платформ баз даних, подібних до IBM i2, і співбесід. Дізнавшись про EyeDetect в Агентстві США з міжнародного розвитку (USAID), організація в лютому 2019 року почала застосовувати технологію: компактну, мобільну й автоматизовану, а отже, з меншим ризиком упередженості [1].

Повідомлення Converus про застосування EyeDetect в UNSPIA [1]

У поєднанні з іншими інструментами EyeDetect, на думку UNSPIA, дав найвищу точність під час перевірки кандидатів. Обстежувані відгукувалися про процедуру позитивно: «Це було швидко», «Набагато зручніше, ніж поліграф». Попередній відбір скоротився приблизно на 3 години на кожного кандидата, а річну економію організація оцінила приблизно у 20 000 євро [1].

converus
TRUTH VALIDATED

EYEDETECT CASE STUDY: UN PEACEKEEPERS

EyeDetect допомагає миротворчим силам ООН виявити сфальсифіковані документи і запобігти крадіжці конфіденційної інформації

"Протягом наступного року EyeDetect заощадить UNSPIA приблизно 20 000 євро."
Влад Непочатов, Директор, Офіс UN SPIA в Україні

ПЕРЕДУМОВА

З 1995 року за підтримки служб Організації Об'єднаних Націй Міжнародна асоціація солдат світу (UNSPIA) надає підтримку організаціям ООН і іноземним партнерам з питань міжнародної безпеки, миротворчої діяльності, будівництва миру, протимінної діяльності та гуманітарної допомоги. UNSPIA - член Всесвітнього об'єднання з питань цивільної оборони, штаб-квартира якого знаходиться в Ліоні, Франція, і має представництва в більш ніж 20 країнах.

Напередодні впровадження EyeDetect, офісу UN SPIA в Україні довелося складно при підтвердженні особистостей і подій з минулого деяких кандидатів на роботу. Багато часто представляли підроблені документи і посвідчення особи. Деякі нинішні співробітники підозрювалися в крадіжці конфіденційної інформації. Єдиними методами попереднього відбору UNSPIA були різні аналітичні платформи баз даних, аналогічні I2 (аналітична платформа IBM), і проведення співбесід.

ВПРОВАДЖЕННЯ EYEDETECT

Дізнавшись про EyeDetect в Агентстві США з міжнародного розвитку (USAID), UNSPIA почали використання EyeDetect в лютому 2019 року. Організація швидко впровадила EyeDetect, тому що це була новітня технологія, компактна і мобільна, крім того, вона була автоматизована (напр., це дозволило знизити можливість упередженого підходу).

РЕЗУЛЬТАТИ

Використовуючи EyeDetect в поєднанні з іншими інструментами, UNSPIA вважає, що він забезпечує організації найбільшу точність при підтвердженні відповідності вимогам кандидатів на роботу. Відгуки тестованих на EyeDetect були позитивними. Коментарі містять такі висловлювання як: «Це було швидко» і «Набагато зручніше, ніж поліграф».

ОКУПНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ

EyeDetect скоротив час попереднього відбору кандидатів приблизно на 3 години на кожного. Протягом наступного року завдяки EyeDetect економія для UNSPIA, за деякими оцінками, складе близько 20 000 євро. Влад Непочатов, директор офісу UNSPIA в Україні, заявив: «Ми прагнемо впроваджувати передові технології з найменшою участю людського фактора. До цього часу EyeDetect відмінно відповідав нашим цілям. Наразі EyeDetect є додатковим інструментом для підтвердження особистості осіб, що проходять попередній відбір, що збільшує ймовірність отримання результатів високої точності».

Converus ("істина права") надає науково обґрунтовані технології оцінки достовірності, які допомагають роботодавцям краще, ефективніше і економічно вигідно, ухвалювати рішення. Штаб-квартира компанії Converus знаходиться в місті Лехі, штат Юта, США. Працюйте за покращення converus.com

Corporate Office: 610 S. 850 E., Ste. 4 |Lehi, UT 84043-3045USA | +1-801-331-8840 | converus.com

Опис практичного випадку UNSPIA з матеріалу журналу [1]

Директор офісу UNSPIA в Україні Влад Непочатов назвав EyeDetect додатковим інструментом підтвердження особи кандидатів, що підвищує ймовірність точного результату, і пояснив вибір прагненням впроваджувати технології з якомога меншою участю людського фактора [1].

REFERENCES

1. Mobilna svitova tekhnolohiia vyiavlennia obmanu EyeDetect dopomahaie myrotvorchym sylam OON vyiavyty sfalsyfikovani dokumenty i zapobihty kradizhtsi konfidentsiinoi informatsii. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2019. 30 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-napryami-spetsobladnannya/987-eyedetect-dopomagae-mirotvorchim-sil-am-oon-viyaviti-sfalsifikovani-dokumenti-i-zapobigti-kradizhtsi-konfident-sijnoji-informatsiji (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невиріщені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2020. № 5 (34). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.5.2020. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19797-2020-5-34 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2020, № 5 (34) (вересень – жовтень 2020 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 56 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua